

De kracht van twinning in de opsporing

Simone van der Zee, hoofd Informatie & Expertise RST en **Marjan Hanrath**, hoofd Beleid & Staf RST, tevens redacteur van dit blad.

We weten dat internationale samenwerking belangrijk is voor de opsporing: criminelen laten zich zelden beperken door landsgrenzen. We weten ook dat internationale samenwerking tussen politiediensten regelmatig leidt tot operationele successen, én tot culturele missers en onbegrip. Hoewel we allen werken binnen de contouren van het Koninkrijk der Nederlanden, ervaren we in de samenwerking tussen het RST met haar Nederlandse politiecultuur en de korpsen in het Caribische deel van ons Koninkrijk ook onze highs en lows.

Sinds 2001 is het Recherchesamenwerkingsteam (RST) actief op Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten. Drie van deze eilanden zijn zelfstandige landen binnen het Koninkrijk. Bonaire vormt samen met Saba en Sint Eustatius de BES-eilanden die als afzonderlijke gemeenten deel uitmaken van het land Nederland. Op basis van de Consensus Rijkswet Politie en het Protocol inzake gespecialiseerde recherchesamenwerking tussen de landen van het Koninkrijk, heeft het RST onder meer de taak om onder gezag van het lokale Openbaar Ministerie zware grensoverschrijdende en georganiseerde criminaliteit aan te pakken. In samenwerking met de lokale korpsen en andere aanwezige opsporingsdiensten verricht het RST grote onderzoeken, bijvoorbeeld naar witwaspraktijken, corruptie en mensenhandel. Regelmatig werkt het RST ook samen met de lokale korpsen als het gaat om zaken die de rechtsorde ernstig schokken, zoals de moord op de bekende Curaçaose politicus Helmin Wiels in mei 2013. De effectiviteit van dit soort onderzoek staat of valt met de kracht van samenwerking tussen het RST en de collega's van de korpsen in het Caribisch gebied.

In de zaak Magnus, het onderzoek naar de moord op Helmin Wiels, werkt het RST intensief samen met het Korps Politie Curaçao (KPC). Als dit onderzoek iets bewijst, dan is het wel de kracht van de samenwerking tussen de lokale korpsen en het RST. De kracht van het samenbrengen van kennis en middelen vanuit de verschillende organisaties laat zich bijvoorbeeld zien in het verloop van de verhoren van lokale verdachten en getuigen waarin diverse bekentenissen en belangrijke verklaringen zijn afgelegd. Deze verhoren worden voorbereid door uitgezonden politiemensen in nauwe samenwerking met lokale collega's. Samen maken ze de op Nederlandse leest geschoeide verhoorplannen, maar het zijn vooral de lokale collega's die weten hoe ze moeten aansluiten op de belevingswereld van de verdachten en echt contact tot stand brengen. Bij Magnus is het deelonderzoek naar de uitvoerders inmiddels afgerond, wat heeft geleid tot een levenslange gevangenisstraf voor de huurmoordenaar. Deelonderzoek Maximus, dat gericht is op de intellectuele daders, is nog in volle gang.

» *Vaste koppels van lokale politiemensen en uitgezonden collega's*

Het RST werkt op allerlei verschillende manieren samen met de lokale korpsen, maar de meest intensieve vorm van samenwerking is het zogenaamde 'twinning'. Twinning is het vormen van vaste koppels van lokale politiemensen en uitgezonden collega's om maximaal van elkaar te kunnen leren. In de Consensus Rijkswet Politie is bepaald dat de korpsen in het Caribisch gebied ervoor zorgen dat de personele inzet van elk van de landen ten behoeve van het RST evenredig is. Dit betekent dat de lokale korpsen medewerkers detacheren naar het RST. Bijna alle lokale korpsen voldoen aan hun 'leveringsverplichting' waarbij de verwachting is dat dit op een aantal plekken in 2016 geïntensiveerd zal worden.

Jacqueline en Sherien (Aruba).

Donya en Jaap (Curaçao).

Oorspronkelijk was het idee achter twinning dat de Caribische collega's moesten worden ontwikkeld en opgeleid, en de Nederlanders de kennis zouden inbrengen. Dit bleek een misvatting. Ondanks de – in vergelijking met Nederland – beperkte middelen voor het opleiden van hun mensen en aanschaf van technische en digitale opsporingsmiddelen, zijn de korpsen steeds beter in staat als partner te participeren in het onderzoek dat in RST-verband wordt opgepakt. Hun kennis van cultuur, context en politiepraktijk in het Caribisch gebied maakt het twinnen daarbij bepaald geen eenrichtingsverkeer van de uitgezonden politiemensen naar de lokale collega. Prettige bijkomstigheid is dat het wederzijds leren in praktijk sneller verloopt als het gevoel van politievakmanschap een gedeelde basis is.

Jacqueline (RST) en Sherien (lokaal) zijn allebei financieel rechercheur en ze vormen sinds enige tijd een twinningskoppel. Ze vertellen met veel plezier over hun samenwerking.

Sherien is nog niet zo heel lang rechercheur. “In het begin was ik heel onzeker, maar Jacqueline heeft me daar echt bij geholpen. Ze geeft me het vertrouwen dat ik het kan, en ze kan dingen heel goed uitleggen. Ik vond het ook lastig om tijdens de briefing wat te zeggen. In mijn eigen korps zeggen we niet zo snel wat we vinden. Jacqueline heeft me geleerd dat ik gewoon kan zeggen wat ik vind. Dat gaat nu steeds gemakkelijker. Ook waarschuwt ze me als ik iets doe wat hier niet gebruikelijk is. Liever dat zij het op tijd zegt dan dat iemand anders dat doet.”

Jacqueline vertelt dat het heel handig is dat je iemand hebt aan wie je kunt vragen hoe de dingen hier gaan. “Laatst kreeg ik een heel mooie uitnodiging van kennissen voor de vijftiende verjaardag van hun dochter. Ik wist niet helemaal wat ik er mee aan moest. Is 15 dan bijzonder? Bij ons is het eerder belangrijk als iemand 18 wordt, of 21. Sherien heeft me verteld dat de vijftiende verjaardag hier juist heel belangrijk is, want dat markeert de overgang van meisje naar vrouw. Ze vertelde ook dat het de bedoeling is dat je dan in gala komt en dat je geld als cadeau meeneemt. Dat had ik nooit geweten als ik Sherien niet had. En zo zijn er ook in het werk allerlei voorbeelden te vinden.”

Wat volgens Jacqueline en Sherien het allerbelangrijkste is, is dat ze veel praten met elkaar over van alles en nog wat. “Altijd blijven vragen waarom iets gaat zoals het gaat of wat de ander ervan vindt. Probeer elkaar te leren kennen. Stel je open voor de ander en maak dingen bespreekbaar.”

Aandacht voor de relatie

Natuurlijk is het in de twinningrelaties niet alleen rozengeur en maneschijn. De collega's bij het RST, zowel lokaal als Nederlands, kennen hun teleurstellingen. Niet voor niets schreven medewerkers in 2011 een advies met daarin een aantal kritische kanttekeningen en tips. Wat daaruit te leren valt, is dat we wellicht minder moeten focussen op het aantal twinningkoppels dat we samenstellen, maar meer op de kwaliteit van de koppeling. Met meer aandacht voor aanvullende kennis en competenties, en wat dit brengt in operationele successen.

Succesvol twinnen is veel aandacht besteden aan de relatie. Nederlandse RST-ers blijven de Hollanders die direct zeggen waar het op staat en graag snel ter zake komen. Dit gaat soms slecht samen met de Caribische cultuur, waar eerst aan de relatie wordt gewerkt voordat zaken worden gedaan. We kunnen op dat aspect veel leren van elkaar.

Een ander aandachtspunt is de sociale interactie. Uitgezonden mensen zoeken vooral uitgezonden collega's op en lokale collega's gaan vooral om met lokale politiemensen. Bij feestjes of andere gebeurtenissen is vaak een tweedeling waar te nemen en het zijn doorgaans dezelfde mensen die proberen dat te doorbreken. Het komt ook wel eens voor dat het gewoon niet gaat tussen een twinningskoppel. Dat hoeft zeker niet aan culturele verschillen te liggen. Het kan ook het gevolg zijn van botsende karakters.

Deze constatering ontmoedigen niet. Niet alleen omdat we weten dat de samenwerking ten dienste staat van de effectiviteit van de opsporing, ook omdat het RST mogelijk een meer permanente status krijgt, met daarbij een uitbreiding van taken die vraagt om een intensivering van samenwerking tussen het RST en alle korpsen in het Koninkrijk.¹

Highs en lows... Hoe nu verder? De korpschefs in het Caribisch gebied hebben aangegeven dat zij met het RST in gesprek willen over nieuwe vormen van twinning om de effecten ervan voor de operatie te verhogen. Zo is het denkbaar dat uitgezonden collega's in het lokale korps komen werken. Wij zijn er in ieder geval van overtuigd dat twinnen de toekomst heeft en dat deze vorm van samenwerking bruikbaar is voor alle situaties waarin mensen van verschillende culturen met elkaar resultaat moeten bereiken. <<

Noot

- 1) De commissie Evaluatie Rijkswetten onder voorzitterschap van Raymond Begina en Harm Brouwer kwam begin oktober met een advies voor de ministers van Justitie van de landen binnen het Koninkrijk tot een uitbreiding van de huidige taken van het RST met het ter beschikking stellen van technologische hulpmiddelen en specialistische personeel ondersteuning aan de landelijke korpsen bij de bestrijding van lokaal ernstige criminaliteit.